

handlet grundigt i den parlamentariske Kommission i afvigte Sommer, og Kommissionen har ogsaa taget Hensyn til de Anker, der bleve fremførte dels her i Tinget og dels i den af Udvalget afgivne Beretning. De foretagne Forandringer knytte sig især til §§ 3, 7 og 9.

§ 3 omhandler, hvorledes Tienden skal afløses: først Kirketienden, derefter Præstetienden og de andre Smaatiender og saa til sidst Kongetienden, ligesom der er fastslaaet, i hvilken Orden de skulle afløses. Det var jo en af Ankerne imod Forslaget i Fjor, der her er afhjulpen. § 7 gaar ud paa at baandlægge de til Kirkerne hørende Indtægter. Man var nemlig bange for, at Kirkerne efter det gamle Forslag i sin Tid kunde komme til at mangle det nødvendige til Vedligeholdelsen. Der blev da peget paa, at disse Midler skulde baandlægges, hvilket nu er sket. Der var ogsaa en vis Ængstelse for, at Præstetienden, saaledes som den var foreslaaet afløst, gennem Tiderne skulde opspise sig selv, saa der ikke blev noget til at lønne Præsterne med. Dette er der raadet Bod paa i § 9. Jeg antager, at disse Forandringer kunne give det foreliggende Lovforslag nogen Udsigt til at gaa igennem, idet der jo er vist Imødekommen mod de væsentligste Anker, der bleve fremførte her i Tinget.

Tiendespørgsmaalet i det hele taget er jo af den Art, at Befolkningen ude i Landet staar med stor Forventning om at faa det løst. Alle føle nemlig, at Tiendeydelsen hviler paa et meget uheldigt Grundlag. Der har været Uvillie imod denne Ydelse selv i de Tider, hvor den hvilede paa al Jord, og det var jo kun 2 saa snilde Prælater som Eskild i Skaane og Absalon her paa Sjælland, der vare saa heldige gennem den skaanske og sjællandske Kirkelov at faa Tienden slaaet fast. I de øvrige Dele af Landet var der stærk Modstand mod denne Ydelse baade fra de store og de smaa Landbrugere. Men da indtraf der en politisk Situation, der gjorde, at Frederik I. saa sig nødsaget til at knytte de større Jordbrugere noget nærmere til sig, og paa Herredagen i Odense 1527 imødekom Kongen da de Fordringer, som gjordes fra de større Jordbrugeres Side om at blive fri for at yde Tiende. Ved senere Lovgivning blev slaaet fast, at det kun var den saakaldte Bondejord, der skulde yde denne Tiende. Den maatte yde den, og man kan gerne sige, at den maatte yde denne Tiende med en stærkt stigende Skala; thi jo mere og jo bedre Jorden blev

behandlet, og jo større Afgrøde Jorden gav, jo mere maatte de ogsaa give i Tiende, og det var noget, Jordbrugerne i høj Grad følte Trykket af; og under den store Landboreformperiode i Slutningen af forrige Aarhundrede var man da ogsaa paa det rene med, at der burde gøres noget paa dette Omraade, og der blev gjort Skridt til, at man skulde afløse Tiendens Ydelse i Kærven og gøre den til en vis Betaling af Korn. Man vilde gøre dette frivilligt, men det viste sig, at man ikke naaede Maalet ad den Vej, hvorfor man saa i Begyndelsen af dette Aarhundrede søgte at faa det slaaet fast gennem Tvangsafløsning. Men Tiden har ikke udjævnet Uretfærdigheden og har ikke bortskaffet den Misnøje, som er forbunden med Ydelsen af denne Afgift, fordi Udviklingen har ført med sig, at man nu ude omkring paa Landet har faaet andre store Virksomheder, der ingen Tiende yde. Vi hørte jo den højttærede Minister før nævne, at der var Fabrikker, der endogsaa vare saa store, at de vare i Stand til at give saa stort Overskud, at en hel Kommune ikke var i Stand til at tilvejebringe et saa stort Overskud. Det, at man ser disse Virksomheder vokse op, uden at de yde noget som helst til Kirken, hvis Goder de jo dog i alle Maader nyde lige saa vel som de, der maa betale denne Tiende, bidrager til at øge denne Misnøje, og derfor ere Kravene ogsaa komne stærkere og stærkere op, fordi denne Uretfærdighed bliver mere og mere klar for dem, der skulle yde og have ydet denne Afgift gennem Tiderne.

Det er sagt, at der er visse Politikere, der have brugt denne Sag som Agitationsnummer. Det behøves slet ikke, thi Sagen i sig selv er af den Art, at den hviler paa et uretfærdigt Grundlag, og Bevidstheden derom har forplantet sig gennem Tiderne fra Slægt til Slægt, saa der er ingen som helst Politiker, der behøver at bruge den som Agitationsnummer; Sagen i sig selv skal nok agitere for at vedligeholde den Misnøje, der er til Stede.

Jeg har lagt Mærke til, at der i den seneste Tid har været fremsat den Paastand i Bladene, at naar nu Tienden skulde afløses, vilde Afløsningssummen beløbe sig til 169 Mill. Kr., og det var Byerne, der skulde betale denne Afgift. Den Slags Paastande ere godt egnede til at lagde Folk, idet Byerne da faa en Følelse af, at nu staar man over for Løsningen af dette Spørgsmaal, der naturligt vil kræve mange Penge, men det er Byerne, der komme til at bære hele denne Byrde. Og saa er